

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Hermanni Conringii De Pace Civili Inter Imperii Ordines
Religione Dissidentes Perpetuo Conservanda Libri Duo**

Conring, Hermann

Francofurti ; Lipsiae ; Wittebergae, 1680

§. II. Summi pontifices.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9585

rarent, se desiderare ut filius Hunericus ei in Regno succedat, & ad regiones transmarinas epistolas non directuros: sed præter aliquot simpliciores, qui verebantur, ne populus Dei in posterum diceret, quod vitio Sacerdotum non fuerint Ecclesiæ restitutæ, reliqui sanctitate, doctrina & martyrio deinde illustres, teste Victore Uticensi lib. 3 de persecut. Wandalorum, sentientes dolum fraudis, jurare noluerunt: etsi eo juramento Religionem, Ecclesias, exilium, mortem, famamque Episcoporum redimi non solum potuisse, verum etiam debuisse, hæsterni hodiernique Theologi & Politici judicabunt.

De aliis PP. & DD. qui ante Pacem Religionis scripserunt, id univèrsim dixisse sufficiat: nullius Orthodoxi Scriptoris Theologi suffragium pro tali Pace posse produci. Cujus præcipuos articulos decem fere annis, antequam PAX Religionis conderetur, confutavit libris sex adversus hæreticos Conradus Brunus, Ottonis Cardinalis Truchsesii & Episcopi Augustani Cancellarius.

§. II.

Summi Pontifices.

S. Joannes Papa I. & Martyr, An. Chr. 526 à Theodorico Rege Italiæ Arriano, Constantinopolim ad Justinum Imp. ire compulsus cum eo inter alia mandato: ut Imperatorem permoveeret ad reddendas Arrianis Ecclesias in partibus Orientis, id nisi faceret, se totam Italiam gladio perditurum: impius mandatis non solum non paruit, verum etiam suffragante sibi Justino piissimo Imperatore, quascunque illis in partibus Arrianorum Ecclesias reperire potuit, Catholicas consecravit. Ita ipse testatur in Epist. ad Episcopos Italiæ, qua, post reditum in carcerem à Theodorico conjectus, eisdem hortatus est, ne periculi aut necessitatis causa tyranno cederent. *Et quanquam, ait, prædictus Theodoricus Rex, eorum (Arrianorum) peste tactus intrinsecus, nos & omnem regionem nostram perdere, & gladio & igne consumere minetur: nolite tamen propterea desicere, sed viriliter in agro Domi-*

Dominico elaborare studete. Et juxta veritatis vocem: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, &c. Quæ verba in Pacis, quam hodie desiderant Protestantes, condemnationem, paulo post gloriosus Martyr suo sanguine obsignavit. Ut ruborem inde mutuentur, qui adversus auctoritatem & rationem frontem perfricuerunt. Sed de S. Joanne prolixè Baronius An. Chr. 525. & 523.

Paulus III Carolum V graviter reprehendit ob eosdem fere articulos, qui postea Paci Religionis inserti sunt, ad tempus hæreticis concessos in Comitiiis Spirensibus An. Chr. 1544. Qui idem jam ante, cum ex sententia Statuum in Comitiiis Ratisbonensibus An. Chr. 1541, quorundam articulorum ab Ecclesia dissentientium, quoad per Oecumenicum Concilium declarentur, tolerantia ab eo peteretur, id facere recusavit: *quod neque Christiana & Catholica veritas, neque sua & Apostolica Sedis dignitas id permetterent*, ut ait in Bulla indictionis Concilii Tridentini.

Paulus IV edita Bulla Paci Religionis (quæ ipso 23. Maij, An. 1555 ad Pontificatum evectum, quatuor post mensibus 25. Septembris, Augustæ in Comitiiis conclusa fuit) contradixisse postea fertur. Nam ipsis Comitiiis Legatus Apostolicus non interfuit. Cardinalis enim Moronus ad ea missus, audita morte Julii III qui 23. Martii decesserat, mox in Urbem ad novi Pontificis electionem rediit; comite Ottone Cardinale Truchsesio & Episcopo Augustano. Sed ante eorum adventum 9 Aprilis electus est Marcellus II ipsoque Pontificatus initio 1 Maij vita functus. Quæ duorum Pontificum mors, & tertii electio recens peracta, causa fuit, quo minus Legatus Apostolicus ad Comitiiis denuo mitteretur, & nomine Sedis Apostolicæ Paci Religionis se opponeret.

Etsi vero Pauli IV Bullam, seu litteras ad Carolum V, nobis videre non contigit: ejus tamen de Pace Religionis sententia ex epistola Antonii Possevini ad Regem Poloniae, quæ habetur in fine operum ipsius, manifesta est. Possevinus enim Regi Ste-

phano, ne hæreticis Poloniæ libertatem hæresis Paci Religionis similem concederet, non aliis argumentis persuasit, quam quæ Cardinalem Hosium, à Paulo IV de memorata Pace interrogatum, protulisse testatur. Præcipue notanda sunt ea verba: *Non ignorat Sanctitas Vestra, quod N. agnoverit, quam absurda, quamque multa impia, decretum hoc in se contineret, quodque multum resistans, multis prius profusis lacrymis invitus subscripserit.* Et paulo infra: *Certe concedere, qualia fuerunt in illis Comitibus postulata, nihil aliud fuit, quam Christum negare, &c.* Etsi vero Possëvinus, neque Cæsaris FERDINANDI nomen, neque Pacem Religionis exprimat, evidens tamen est, ex tempore Pontificatus Pauli IV & mentione rerum Germanicarum; & quod ea libertas Confessioni Augustanæ in solo Imperio receptæ concessa dicitur; quod denique articuli ab Hosio producti, in Pace Religionis reperiantur; eam ipsam ejusque autorem FERDINANDUM condemnari.

Pius V anno Chr. 1566 Cardinalem Joannem Franciscum Commendonum Augustam ad Comitibus ablegavit, pauloque post per litteras eidem mandavit, ut si quæ adversus Concilium Tridentinum decreta fierent, eaque Cardinalis impedire non posset, nomine Sedis Apostolicæ protestationem interponeret. Quod his præcipue verbis fecit: *Itaque ut muneris mei partes hac in re præstem, ac ut ejusdem S. D. N. jussa hac in parte exequar: postquam S. C. M. MAXIMILIANVM II Prælatos ac Principes Catholicos non modo semel, sed bis & pluries, ob D. N. JESV Christi viscera obtestatus sum, requisivi, & admonui, ne permittant ac consentiant de veniri ad hanc tacitam vel expressam confirmationem Recessus Anni 1555 (quatenus continet Pacem Religionis) ob quam aliqua ratione, vel modo minima etiam in parte, Concilii Tridentini decretis, præsertim in ejus dogmatibus, præjudicari possit. Et cum mihi facultas non detur, hoc Officium præstare publice in eorum Congregationibus & Conciliis, ob interventum nonnullorum Principum, qui Religionis nostræ adversantur, & ad evitanda scandala, quæ oriri possunt, coram Notario & Testi-*

onaliq

bis

bus protestor nomine S. Sedis Apostolica, ac S. D. N. me nedum hisce eorum Ordinationibus & Statutis non consensisse, & consentire, verum etiam expresse contradixisse & contradicere. Prouis & nunc contradico ad perpetuam rei memoriam. Ne vero quis de hac protestatione ambigat, novêrit ejus exemplum authenticum in Archivio Episcopatus Augustani asservari, unde hæc exscripsimus.

Urbanus IIX, datis literis, quas Nuntius Apostolicus Anno 1631 Francofurti Legato Cæsaris exhibuit; neque Cæsarem, neque alios Status, aut Episcopos, potestatem habere, de Ecclesia bonis aut juribus quidquam hostibus Ecclesia in ejus præjudicium per pacta tradendi aut permittendi, aperte significavit. In eandem sententiam respondit Romæ Anno 1634 Legato Electori Moguntini: nimirum Catholicos non posse cum hæreticis de bonis Ecclesiæ & Religione pacisci, imo nec Papam posse dare consensum, aut potestatem. (NB. Eiusdem Pontificis nomine adversus Amnistiam nuper Ratisbonæ conclusam protestationem Cæsari obtulit Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus, Dominus Gaspar Archi Episcopus Athenarum, ad S. C. M. cum potestate Legati de Latere Nuntius, in hæc verba.

Cum in præsentibus Imperialibus Comitibus, de mandato V. C. M. in hac Ratisbonensi Civitate convocatis, conclusum fuerit super Amnistia infra scripti seu alterius tenoris, &c. ac diversa fuerint ab Hæreticis producta in Directoriû, ut vocant, gravamina; cum hæc sint contra SS. Patrum Decreta, Concilia Oecomenica Generalia & Constitutiones Summorum Pontificum, Ideo Ego Gaspar Archiepiscopus Athenarum S. D. N. Urbani Papæ IIX ac S. Sedis Apostolica Nuntius, Sanctitatis Suae ac S. Sedis nomine, sicuti sui Pastoralis Officii sollicitudo postulat, C. M. V. ut Catholicum Principem, & Ecclesia Catholica Romana Advocatum ac Defensorem rogo, requiro & hortor: ut Majorum suorum vestigiis inhæreat, & ut pietatem M. V. decet, incolumitatem & integritatem, & Religionis Catholicae, & Ecclesiasticorum ac priorum locorum, Personarumque Ecclesiasticarum in-

demnitatem tueatur: neque permittat, aut consentiat secus quid. Alias omni meliori modo ejusdem S. D. N. ac Sedis Apostolica nomine repugno & resisto; meque semper repugnare & resistere velle profiteor; prout certus sum, quod idem S. D. N. ac ipsa Sedes Apostolica repugnabit & resistet. Datum Ratisbone 18. Aprilis Anno 1641.

Sane quo animi sensu Sua Sanctitas acceperit id, quod Deputati Francofurti 22 Augusti 1643. anni super Bonis Ecclesie Protestantibus tradendis statuerunt, & S. Cæsareæ Majestati approbandum obtulerunt, patet ex Brevis Apostolico ad Reverendissimum & Illustrissimum Dominum Episcopum Augustanum ex Urbe 17. Oct. Dato in hæc verba. **VRBANVS PP. VIII,** *Propositam Francofurti de Ecclesiasticis Bonis Hæreticorum potestati committendis sententiam, ex Fraternitatu Tua litteris, tum etiam ex (supplici libello ad Nos transmissio, non sine ingenti molestia audivimus. Nempe facile est conjicere quam inde animarum pernicies, & sacri cultus imminutio expectanda esset. Et tamen Imperator Electus pietate pollet, eam erga Ecclesiasticos gerit propensionem, ut minime verendum arbitremur, ne improbum illud consilium constanter simul & religiose rejiciat. Nos quidem ut Pontificii muneris partes impleamus, cuncta, qua è re fore significasti, officia accurate adhibuimus, Deumque precamur, ut optatus exitus gravissimo negotio haudquaquam desit. Interim qua par est laude prosequimur insignem Zelum Fraternitatis Tue: cui jugem à Divina Clementia felicitatem petimus, & Apostolicam benedictionem ex animo impertimur. Datum Roma die 17. Octobris. 1643.*

Adversus tot Pontifices Pacem talem, qualem desiderant Protestantes, seu suadere seu probare, est viam sibi aliisque ad supremam in Ecclesia auctoritatem enervandam aperire. Profecto ambigua foret Dei erga Ecclesiam providentia, si Christi Vicarium in tantis Religionis Catholicæ necessitatibus decipi pateretur in ea Pace repudianda, quam Theologi & politici hujus

hujus seculi salva conscientia non solum iniri posse, sed etiam illicite recusari, pronuntiant.

§. III.

Cæsares & Principes Statusque Catholici.

Honorius Imp. Attalo Tyranno Africam tentaturo Religionis libertatem rescripto Donatistis concesserat. Id cum teste Baronio A. C. 410 in magnum Religionis Christianæ dispendium redundaret, rogantibus Episcopis rescidit, postridie ejus diei, quo Roma capta est ab Alarico, ut constat ex l. 51. Cod. Theod. de hæreticis. Paulo post misso Marcellino Tribuno, eisdem Donatistas ad Collationem illam celeberrimam cum Catholicis adegit. Præclare vero expendit Orosius l. 7. c. 24. Honorium, quod licet undique bellis obrutus, & à multis Tyrannis oppressus, à Religionis Catholicæ adversus hæreticos tuendæ studio se non passus sit absterreri, mirifica à Deo beneficia consecutum. Apparuit sane, quam verissimum atque certissimum sit, tunc Deum curare ac tueri Principum regna, cum ipsi Principes pro Religione laborant. Contra vero cum id negligitur, vel humana prudentia, (quæ ex Apostoli sententia Deo inimica est) in religionem peccatur, ipsa Imperia in deterius prolabi, penitusque consumi, ait Baronius Anno Chr. 411. n. 38.

Sigismundus Imp. cum post multas elades ab Hussitis acceptas, nec inducias quidem ab iis impetrare posset, nisi Religionis libertatem, & utriusque speciei usum indulgeret, Ecclesiasticos præterea bonis externis ablatis ad vitam scilicet Apostolicam redigeret, &c. nihil horum concessit, in summa licet difficultate constitutus. Nihilominus, Deo constantiam remunerante, iniquis postularis maturioris deliberationis spe elusis, in Urbem Pragensem receptus, & Rex Bohemiæ coronatus est, referente Bzovio to. 15. An. Chr. 1420. n. 9. Utinam sicut Protestantes, Pacis, quam desiderant, ideam ab Hussitis cum multis erroribus acceperunt; ita Sigismundi successores, negandæ ejusmodi Pacis exemplum ab eodem sumerent!

Caro.